

Briselē, 29.1.2013
COM(2013) 23 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par brīvprātīgo ekodizaina shēmu attēlu veidošanas iekārtām

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2013) 14 final}

{SWD(2013) 15 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par brīvprātīgo ekodizaina shēmu attēlu veidošanas iekārtām

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. Ieviešana un tiesiskais regulējums

Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīvā 2009/125/EK, ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (turpmāk — Ekodizaina direktīva)¹, ir noteikts tiesiskais regulējums, lai paredzētu ekodizaina prasības konkrētām ražojumu prioritātes grupām.

Saskaņā ar Ekodizaina direktīvas 15. panta 2. punkta a) līdz c) apakšpunktu uz ražojumu prioritātes grupu ir jāattiecas vai nu obligātam īstenošanas pasākumam (t. i., Komisijas regulai), vai pašregulācijas pasākumam (piemēram, brīvprātīgam nolīgumam, ko noslēgusi nozare), ja grupa atbilst trim nosacījumiem: i) tās pārdošanas apjomi ir būtiski, ii) tai ir būtiska ietekme uz vidi un iii) tai ir būtisks uzlabojumu potenciāls.

Turklāt Ekodizaina direktīvas 18. apsvērumā ir noteikts, ka ražojumu prioritātes grupai būtu jāpiemēro alternatīvi pasākumi, piemēram, nozares pašregulācija vai brīvprātīgi nolīgumi, nevis obligāti īstenošanas pasākumi, ja šādi pasākumi varētu veicināt politikas mērķu sasniegšanu ātrāk vai ar mazākām izmaksām nekā obligātās prasības.

Brīvprātīgus nolīgumus vai citus pašregulācijas pasākumus Ekodizaina direktīvas kontekstā var uzskatīt par īstenošanas pasākumu alternatīvām ar nosacījumu, ka tie atbilst Ekodizaina direktīvas VIII pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

2. Attēlu veidošanas iekārtu nozares ierosinātā brīvprātīgā shēma

Ekodizaina direktīvas 16. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka Komisijai ir jāievieš īstenošanas pasākumi attiecībā uz biroja iekārtām un patēriņa elektroniskajām iekārtām, kam piemīt liels potenciāls rentabli samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Komisija pasūtīja priekšizpēti par biroja iekārtu un patēriņa elektronisko iekārtu grupām, ietverot arī attēlu veidošanas iekārtas.

Priekšizpētē par attēlu veidošanas iekārtām² apstiprināja, ka šī ražojumu grupa atbilst Ekodizaina direktīvas 15. pantā noteiktajiem kritērijiem. Proti, šīs iekārtas ir saistītas ar būtiskiem pārdošanas apjomiem, būtisku ietekmi uz vidi un būtisku uzlabojumu potenciālu. Tādējādi attēlu veidošanas iekārtām vajadzētu piemērot īstenošanas pasākumu vai pašregulācijas pasākumu.

Attēlu veidošanas iekārtu tirgū aktīvi uzņēmumi ir ierosinājuši attēlu veidošanas iekārtu ražojumu grupai ES piemērot brīvprātīgu shēmu un šajā nolūkā ir noslēguši brīvprātīgu nolīgumu, kurā noteiktas konkrētas ekodizaina prasības attēlu veidošanas iekārtām, kas tiek laistas ES tirgū. Vienošanās par brīvprātīgo shēmu tika panākta 2011. gada 16. februārī.

¹ OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.

² *EuP priekšizpēte „4. daļa. Attēlu veidošanas iekārtas, kopētāji, faksi, printeri, skeneri un daudzfunkciju ierīces”*, ko veica konsorcijs, kuru veidoja seši uzņēmumi, proti, *Fraunhofer IZM, Öko-Institut, Bio Intelligence Service, Deutsche Umwelthilfe, PE Europe, CODDE*. Galīgos ziņojumus publicēja 2007. gada decembrī un 2008. gada maijā. Dokumentācija ir pieejama priekšizpētes tīmekļa vietnē <http://www.ecoimaging.org/>.

Tiek lēsts, ka brīvprātīgā nolīguma parakstītāju pušu apņemšanās nodrošinās 2020. gadā ietaupījumus 15 TWh apmērā, kas atbilst 4,1 Mt CO₂ emisiju, un laikposmā no 2011. līdz 2020. gadam nodrošinās ietaupījumus 130 TWh apmērā, kas savukārt atbilst 36 Mt CO₂ emisiju.

Komisija nozares ierosinātajai brīvprātīgajai shēmai veica pilnu ietekmes novērtējumu³ un organizēja apspriedes par šo shēmu ar ieinteresētajām personām saistībā ar Ekodizaina apspriežu forumu⁴, kas izveidots saskaņā ar Ekodizaina direktīvas 18. pantu.

Ietekmes novērtējumā secināja, ka ierosinātā brīvprātīgā shēma sasniegtu politikas mērķus ātrāk un ar mazākām izmaksām nekā obligātās prasības. Tajā arī secināja, ka, kā paredzēts Ekodizaina direktīvas VIII pielikumā, ierosinātā shēma atbilst visiem Līguma noteikumiem (it sevišķi iekšējā tirgus un konkurences noteikumiem), ES starptautiskajām saistībām (tostarp daudzpusējiem tirdzniecības noteikumiem), Ekodizaina direktīvas mērķiem un konkrētajiem novērtēšanas kritērijiem, t. i., i) atvērta dalība, ii) pievienotā vērtība, iii) pārstāvība, iv) kvantificēti un pakāpeniski mērķi, v) pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanās, vi) uzraudzība un ziņojumu sniegšana, vii) pašregulācijas iniciatīvas administrēšanas rentabilitāte, viii) ilgtspēja un ix) stimulu saderība.

3. Brīvprātīgā nolīguma elementi

Nozares noslēgtajā brīvprātīgajā nolīgumā ir paredzētas konkrētas ekodizaina prasības attiecībā uz ES tirgū laistām attēlu veidošanas iekārtām. Nolīgumā ietvertajiem ražojumiem piemēro arī brīvprātīgo energomarķējumu programmu *ENERGY STAR*, kurā noteiktas energomarķējumu prasības dažādām biroja iekārtām, tostarp attēlu veidošanas iekārtām. Kā noteikts Ekodizaina direktīvā, šīs brīvprātīgās shēmas parakstītājas puses pārstāv lielāko daļu no attiecīgās ekonomikas nozares. Saskaņā ar nolīgumu ikviena parakstītāja puse apņemas, ka vismaz 90 % no visiem attēlu veidošanas iekārtu modeļiem, ko tā laiž tirgū, atbildīs obligātajām efektivitātes prasībām attiecībā uz tipisko energopatēriņu (turpmāk — *TEC*) un darbības režīmu (turpmāk — *OM*). Turklāt visiem printeriem kā standarta opcija būtu jāpiedāvā „N-drukāšana”⁵ un būtu jāatbilst kasetņu prasībām (piemēram, dizainam nevajadzētu būt tādām, kas nepieļauj atkārtotu izmantošanu/pārstrādi un citu ražotāju kasetņu izmantošanu). Visiem jauniem ražojumiem arī būtu jāatbilst pārstrādes prasībām (piemēram, viegla demontāža un plastmasas daļu marķējumi). Visbeidzot, parakstītājas puses apņemas ievērot konkrētas informācijas prasības (piemēram, informācija par resursu izmantošanas efektivitāti un energoefektivitāti).

Papildus ekodizaina prasību noteikšanai nolīgumā ir paredzēts izveidot divas administratīvās struktūras:

- Koordinācijas komiteju, ko veido nolīguma parakstītāju pušu un Eiropas Komisijas pārstāvji un kas pārvalda nolīgumu⁶, un
- neatkarīgu inspektoru, kas novērtē atsevišķu parakstītāju pušu atbilstību, tām īstenojot nolīgumā paredzētās apņemšanās, un sniedz Komisijai atbilstības ziņojumus⁷.

³ Ietekmes novērtējuma padome izdeva savu pozitīvo atzinumu par ietekmes novērtējumu 2012. gada 21. septembrī.

⁴ Attēlu veidošanas iekārtu brīvprātīgā shēma Ekodizaina apspriežu forumā ir izskatīta divas reizes, t. i., tā 2009. gada 12. oktobra un 2012. gada 9. oktobra sanāksmē.

⁵ Spēja izdrukāt vairākas dokumenta lapas uz vienas papīra lapas, ja ražojumā izmanto ražotāja nodrošināto oriģinālo programmatūru.

⁶ ES dalībvalstu, EBTA/EEZ valstu un NVO pārstāvjiem ir novērotāja statuss.

⁷ Atbilstības ziņojumi ir pieejami ieinteresētajām personām un tiek ar tām apspriesti.

Nolīgumā ir noteikti arī ziņojumu sniegšanas pienākumi, norādot, ka ikvienai parakstītājai pusei ir neatkarīgajam inspektoram jāsniedz vajadzīgā informācija, pretējā gadījumā tā var zaudēt savu parakstītājas puses statusu.

Turklāt nolīgumā paredzēta procedūra, kas Koordinācijas komitejai ļauj grozīt nolīguma noteikumus, it sevišķi, lai pielāgotu prasību stingrību tirgus situācijai. Saskaņā ar šo procedūru brīvprātīgajā nolīgumā noteiktās prasības tiks pārskatītas pēc trīs mēnešiem pēc programmas *ENERGY STAR* jaunās redakcijas prasību attiecībā uz attēlu veidošanas iekārtām publicēšanas. Attēlu veidošanas iekārtu gadījumā ir svarīga elastīga pieeja saistībā ar attiecīgo raksturlielumu un piemērojamo prasību noteikšanu, jo šo iekārtu funkcionalitāte ātri attīstās.

Lai visām ieinteresētajām personām, it sevišķi potenciālajām parakstītājām pusēm, laikus sniegtu pareizu un atjauninātu informāciju par attēlu veidošanas iekārtām piemērojamām prasībām, brīvprātīgā nolīguma jaunāko redakciju vienmēr publicēs kopā ar ietekmes novērtējumu un šo ziņojumu Komisijas *Europa* tīmekļa vietnē, kas veltīta ekodizaina politikai⁸, kā arī šai shēmai veltītajā tīmekļa vietnē⁹.

4. Atbalsts brīvprātīgajai shēmai

Tā kā nozares ierosinātā brīvprātīgā shēma attiecībā uz attēlu veidošanas iekārtām politikas mērķus sasniegs ātrāk un ar mazākām izmaksām nekā obligātās prasības un tā kā tā atbilst visiem Ekodizaina direktīvas VIII pielikumā noteiktajiem kritērijiem, Komisija piekrīt, ka ES tirgū laistām attēlu veidošanas iekārtām piemēro brīvprātīgo ekodizaina shēmu, ko attiecībā uz attēlu veidošanas iekārtām noteikusi nozare. Shēmas nosacījumi ir izklāstīti brīvprātīgajā nolīgumā, ko noslēgusi nozare.

Komisija šo brīvprātīgo shēmu uzskata par atbilstīgu alternatīvu ekodizaina īstenošanas pasākumam. Tādējādi Komisija atturēsies no obligāto ekodizaina prasību noteikšanas attiecībā uz ES tirgū laistām attēlu veidošanas iekārtām, ciktāl brīvprātīgais nolīgums un jebkādas turpmākas redakcijas, kas parakstītas saskaņā ar ierosināto brīvprātīgo shēmu, pēc Komisijas domām, atbildīs to mērķiem un Ekodizaina direktīvas vispārējiem principiem.

It sevišķi brīvprātīgajai shēmai piemērošanas laikā jāturpina nodrošināt atbilstību Ekodizaina direktīvā noteiktajiem vispārējiem principiem, tostarp jāveicina Ekodizaina direktīvas politikas mērķi, jāparedz dalība, kas ir atvērta visiem attēlu veidošanas iekārtu tirgū aktīvajiem uzņēmumiem, jāietver lielākā daļa attiecīgās ekonomikas nozares¹⁰, jānodrošina savu noteikumu un nosacījumu skaidrība un nepārprotamība, jānodrošina pārredzamība un atbilstīgi izstrādāta uzraudzības sistēma, kā arī tā nedrīkst radīt nesamērīgu administratīvo slogu. Turklāt visām konkrētajām ekodizaina prasībām attiecībā uz ES tirgū laistām attēlu veidošanas iekārtām, kuras tiek paredzētas brīvprātīgajā nolīgumā un visās turpmākajās redakcijās, kas parakstītas saskaņā ar brīvprātīgo shēmu, būtu jānodrošina pievienotā vērtība saistībā ar ietverto ražojumu uzlaboto vispārējo vides veiktspēju.

Turklāt, kā pieprasījusi Komisija un ieinteresētās personas¹¹, brīvprātīgās shēmas parakstītājām pusēm ir:

- nepārtraukti jānovērtē shēmas piemērošanas virzība;
- jāsadarbojas ar Komisijas dienestiem, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai nepārtraukti uzlabotu attēlu veidošanas iekārtu vides veiktspēju, it sevišķi, nepārtraukti samazinot brīvprātīgajā nolīgumā noteiktos energopatēriņa mērķus, un attiecīgos gadījumos jāietver citi atbilstīgi vides aspekti;

⁸ http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/agreements_en.htm.

⁹ www.eurovaproint.eu

¹⁰ Vismaz 70 % no visiem tirgū laistajiem produktiem.

¹¹ Ekodizaina apspriežu foruma 2012. gada 9. oktobra sanāksme.

- jāsadarbojas ar Komisijas dienestiem, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai uzlabotu ziņojumu sniegšanas mehānismu, kā arī uzraudzības un revīzijas noteikumus;
- līdz brīvprātīgajā nolīgumā noteiktajiem termiņiem jāsniedz attiecīgie dati, lai Komisija un ieinteresētās personas varētu uzraudzīt nolīguma mērķu sasniegšanu, ar kuru ikviena parakstītāja puse ir apņēmusies sniegt informāciju par visiem attēlu veidošanas iekārtu modeļiem, ko tā ir laidusi ES tirgū, un informāciju par energopatēriņa un citiem vides raksturlielumiem, kuri aplūkoti brīvprātīgajā nolīgumā (piemēram, pārstrādes nesarežģītība un informācijas prasības) attiecībā uz katru attēlu veidošanas iekārtu modeli, kam piemēro brīvprātīgo nolīgumu;
- jāīsteno centieni, lai nodrošinātu potenciālo parakstītāju pušu aktīvu iesaistīšanos shēmā.

5. Brīvprātīgās shēmas uzraudzība

Kā noteikts Ekodizaina direktīvas VIII pielikuma 6. punktā, Komisija ar Ekodizaina apspriežu foruma un Ekodizaina direktīvas 19. panta 1. punktā minētās komitejas palīdzību uzraudzīs brīvprātīgās shēmas piemērošanu, it sevišķi tās atbilstību vispārējiem principiem, kā arī brīvprātīgajā nolīgumā un jebkādās turpmākās redakcijās noteikto ekodizaina prasību piemērotību.

Komisija īpašu uzmanību pievērsīs Ekodizaina direktīvā, spēkā esošajās Komisijas pamatnostādņēs un pašā nolīgumā paredzētajiem ziņojumu sniegšanas pienākumiem un uzraudzības noteikumiem. It sevišķi Komisija pārbaudīs, vai nolīguma noteikumi un parakstītāju pušu īstenotā piemērošana ļauj Komisijai un ieinteresētajām personām (tostarp valstu iestādēm) efektīvi uzraudzīt nolīguma efektivitāti, un to, kā nolīgums sasniedz savus mērķus.

Ja Komisija secinās, ka brīvprātīgajā shēmā atspoguļotie Ekodizaina direktīvas mērķi un vispārējie principi netiks īstenoti un/vai ka brīvprātīgās shēmas parakstītājas puses laika gaitā nepārtraukti nesamazinās energopatēriņa mērķus, neuzlabos prasības, kas attiecas uz aspektiem, kuri nav saistīti ar energopatēriņu, kā noteikts brīvprātīgajā nolīgumā, vai attiecīgos gadījumos neietvers jaunus atbilstīgus vides aspektus turpmākās redakcijās, Komisija pieņems attēlu veidošanas iekārtu ekodizaina prasības ar obligātu īstenošanas pasākumu.

6. Secinājumi

Nozares ierosinātā brīvprātīgā ekodizaina shēma attiecībā uz attēlu veidošanas iekārtām atbilst visiem Līguma noteikumiem, ES starptautiskajām saistībām un konkrētiem novērtējuma kritērijiem, tādēļ saskaņā ar Ekodizaina direktīvu to uzskata par atbilstīgu.

Komisijas novērtējumā secināja, ka šī brīvprātīgā ekodizaina shēma sasniegs politikas mērķus ātrāk un ar mazākām izmaksām nekā obligātās prasības.

Komisija piekrīt, ka ES tirgū laistām attēlu veidošanas iekārtām piemēro brīvprātīgo ekodizaina shēmu. Shēmas nosacījumi ir izklāstīti brīvprātīgajā nolīgumā, ko noslēgusi nozare.

Komisija šo brīvprātīgo shēmu uzskata par atbilstīgu alternatīvu ekodizaina īstenošanas pasākumam, tādēļ tā pagaidām atturēsies no obligātu ekodizaina prasību noteikšanas attiecībā uz ES tirgū laistām attēlu veidošanas iekārtām.

Komisija nepārtraukti uzraudzīs brīvprātīgās shēmas piemērošanu. Ja uzraudzības procesā konstatēs, ka nav atbilstības Ekodizaina direktīvas mērķiem un vispārējiem principiem, Komisija noteiks attēlu veidošanas iekārtu ekodizaina prasības, pieņemot obligātu īstenošanas pasākumu.